

Sygn. I C 21/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 lutego 2017 r.

Sąd Okręgowy w Słupsku I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR del Marek Nadolny
Protokolant:	sekr. sądowy Małgorzata Bugiel

po rozpoznaniu w dniu 31 stycznia 2017 r. w Słupsku

na rozprawie

sprawy z powództwa **R. S.**

przeciwko (...) **w C.**

o ustalenie

1. oddała powództwo;
2. zasądza od powoda R. S. na rzecz pozwanego (...) w C. kwotę 7.217 zł (słownie: siedem tysięcy dwieście siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Na oryginale właściwy podpis

Sygn. akt I C 21/16

UZASADNIENIE

Powód R. S. w pozwie z dnia 8 czerwca 2015 roku - wniesionym do Sądu Okręgowego w Gdańsku Wydziału IX Gospodarczego - domagał się ustalenia bezskuteczności czynności odstąpienia przez pozwanego (...) w C. od umów: nr (...) (omyłkowo – co wynika z uzasadnienia pozwu - w treści żądania określoną jako (...) – (...)) lub – z ostrożności procesowej – o ustalenie, iż czynności te są nieważne. Ponadto domagał się zasądzenia na swoją rzecz kosztów procesu.

Uzasadniając swoje żądanie wskazał, iż zawarł z pozwanym trzy umowy ramowe na wykonywanie w charakterze podwykonawcy robót konstrukcyjno-budowlanych, instalacyjnych w zakresie sieci, instalacji i urządzeń cieplnych, wentylacyjnych, wodociągowych i kanalizacyjnych oraz w zakresie wykonania sieci, instalacji i urządzeń elektrycznych oraz telekomunikacji przewodowej, radiowej. Następnie w toku postępowania przetargowego zawarł z pozwanym trzy umowy odpowiednio o roboty budowlane, sanitarne i elektryczne na wykonanie zadania „Termomodernizacja pawilonu penitencjarnego oraz budynku gospodarczego wraz z wymianą części instalacji wewnętrznych w Areszcie Śledczym w S.”. Od powyższych umów pozwany odstąpił pismem z dnia 30 grudnia 2014 roku doręczonym powodowi 21 stycznia 2015 roku. W ocenie powoda nie było przesłanek do odstąpienia przez pozwanego od powyższych umów, albowiem nie zaistniały ku temu przesłanki. Pozwany wiedział o problemach finansowych powoda już w październiku 2014 roku. Powód kwestionował to, by pozostawał w zwłoce w wykonaniu przedmiotu umowy i zaniechał realizacji

robót bez uzasadnionej przyczyny przez okres dłuższy niż 7 dni, albowiem w okresie od 4 do 11 grudnia były dwa wolne dni – sobota i niedziela. Ponadto wskazywał na wykonywanie prac przez skazanych oraz firmę (...). W jego ocenie nie było żadnego zagrożenia terminu wykonania robót. Zarzucił, iż nie został mu wyznaczony dodatkowy termin na wykonanie zobowiązania. Wskazywał, iż nie można mu przypisać żadnego stopnia winy, gdy tymczasem pozwany obciążył go karami umownymi i doprowadził do niekorzystnego rozporządzenia mieniem (k.2-12).

Powód został częściowo zwolniony od kosztów sądowych, a mianowicie od opłaty od pozwu ponad kwotę 10.000 zł. (k.209; 223-226).

Pozwany (...) w C. w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie na swoją rzecz kosztów procesu.

Uzasadniając swoje stanowisko procesowe zarzucił powodowi brak interesu prawnego w dochodzeniu powództwa. W dalszej kolejności zakwestionował, by odstąpił od umowy (...) – skorzystał jedynie z prawa ograniczenia zakresu zleconych powodowi prac. Wskazał, iż na skutek omyłki pisarskiej powołano w oświadczeniu błędnie przepis wiążącej strony umowy. Zarzucił, iż oświadczenia dotyczące dwóch pozostałych umów zawierają prócz oświadczeń o odstąpieniu od umów, oświadczenia o ograniczeniu zlecenia w przypadku gdyby oświadczenia o odstąpieniu uznać za bezskuteczne. W jego ocenie jedyną podstawą odstąpienia od umów nr (...) był zapis zawarty w §24 pkt 4 tychże umów.

Odnosząc się do umowy nr (...) stwierdził, iż powód nie realizował robót przez okres co najmniej od 4 do 11 grudnia 2014 roku przy czym wiążąca strony umowa nie mówi o możliwości zaprzestania prac w soboty i niedziele, czy też przerwie liczonej jako 7 dni roboczych. Odwołał się również do korekty faktury dotyczącej pracy skazanych, z której wynikało, iż w powołanym wyżej okresie skazani nie pracowali. Negował fakt wykonywania prac w ramach przedmiotowej inwestycji przez firmę (...), która w owym czasie realizować miała roboty w ramach inwestycji w N.. Odwoływał się również do faktur wystawionych przez powoda, które nie obejmowały grudnia 2014 roku, co zdaniem pozwanego wskazuje, iż powód w grudniu prac nie wykonywał.

Analogiczne argumenty pozwany powołał w odniesieniu do umowy nr (...). Wskazywał ponadto, iż powód na poparcie swych twierdzeń o wykonywaniu prac objętych tą umową powołuje dokument w postaci faktury dotyczący umowy wcześniejszej.

Pozwany negował twierdzenia powoda o konieczności wyznaczenia dodatkowego terminu na realizację zobowiązania jako warunku koniecznego do złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy. Odwołała się w tym zakresie do treści art. 492 k.c. i orzecznictwa sądowego. Zaprzeczył, by w sposób nieuprawniony, złośliwy wstrzymywał wypłatę wynagrodzenia. Wskazał, iż rozliczył całość wynagrodzenia – w tym poprzez wzajemne kompensaty. Wstrzymywanie płatności podyktowane było brakiem rozliczeń pomiędzy powodem, a podwykonawcą – firmą (...) w ramach umowy dotyczącej inwestycji w N. i miało przeciwdziałać wyprowadzaniu funduszy na rzecz innych podmiotów. Jednocześnie korzystał z prawa weryfikacji zawartych przez powoda umów cesji (k. 243-252).

Postanowieniem z dnia 27 listopada 2015 roku Sąd Okręgowy w Gdańsku Wydział IX Gospodarczy stwierdził swą niewłaściwość i sprawę przekazał według właściwości do Sądu Okręgowego w Gdańsku – Wydziału Cywilnego. Uznał Sąd, iż pozwany nie jest przedsiębiorcą i w konsekwencji przedmiotowa sprawa nie ma charakteru sprawy gospodarczej (k.324-325).

Powód R. S. w odpowiedzi na stanowisko pozwanego wskazał, iż posiada interes prawny w wytoczeniu powództwa, który interpretował jako szeroko pojmowane prawo do sądu, w celu należytej ochrony prawnej, a stwierdzenie jego braku może nastąpić dopiero na etapie merytorycznego rozpoznania sprawy. Odwołał się w tym zakresie do orzecznictwa sądowego. Zanegował również twierdzenia pozwanego, iż ten nie odstąpił od umowy, a jedynie ograniczył zakres prac (k.338-339). Swoje stanowisko podtrzymał w kolejnym piśmie (k.364-365).

SĄD USTALIŁ, CO NASTĘPUJE

Powód R. S. prowadzący działalność gospodarczą jako Firma Handlowo Budowlano-Usługowa (...) R. S. zawarł (...) w C. – jako Zamawiającym - umowę ramową nr (...) z dnia 29 października 2013 roku na roboty budowlane w zakresie wykonywania w charakterze podwykonawcy Zamawiającego robót polegających na robotach konstrukcyjno-budowlanych w zakresie województwa (...), (...) oraz (...).

DOWÓD: umowa ramowa nr (...) z dnia 29 października 2013 roku (k.31-34).

Powód R. S. prowadzący działalność gospodarczą jako Firma Handlowo Budowlano-Usługowa (...) R. S. zawarł (...) w C. – jako Zamawiającym - umowę ramową nr (...) z dnia 13 listopada 2013 roku na roboty instalacyjne w zakresie wykonywania w charakterze podwykonawcy Zamawiającego robót polegających na robotach instalacyjnych w zakresie sieci, instalacji i urządzeń ciepłych, wentylacyjnych i kanalizacyjnych na terenie województwa (...), (...) oraz (...).

DOWÓD: umowa ramowa nr (...) z dnia 13 listopada 2013 (k.35-39).

Powód R. S. prowadzący działalność gospodarczą jako Firma Handlowo Budowlano-Usługowa (...) R. S. zawarł (...) w C. – jako Zamawiającym - umowę ramową nr (...) z dnia 15 listopada 2013 roku na wykonanie robót elektrycznych i teletechnicznych w zakresie wykonania sieci, instalacji i urządzeń elektrycznych oraz telekomunikacji przewodowej oraz telekomunikacji radiowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą na terenie województwa (...), (...) i (...) w charakterze podwykonawcy (...).

DOWÓD: umowa ramowa nr nr (...) z dnia 15 listopada 2013 roku (k.40-44).

W dniu 3 czerwca 2014 roku w toku postępowania przetargowego pomiędzy powodem prowadzącym działalność gospodarczą jako Firma Handlowo Budowlano-Usługowa (...) R. S., a pozwanym zawarta została umowa o roboty budowlane nr (...) – (...) polegająca na wykonaniu zadania „Termomodernizacja pawilonu penitencjarnego oraz budynku gospodarczego wraz z wymianą części instalacji wewnętrznych w Areszcie Śledczym w S.”, zgodnie ze specyfikacją istotnych warunków zamówienia, dokumentacją projektową, specyfikacją techniczną wykonania i odbioru robót budowlanych oraz zasadami wiedzy technicznej. Termin realizacji zadania ustalony został na 16 miesięcy od dnia podpisania umowy (§5). Strony zastrzegły prawo pozwanego do odstąpienia od umowy, jeżeli wykonawca – firma powoda – zaniechał realizacji robót, bez żadnej uzasadnionej przyczyny, przez okres dłuższy niż 7 dni. W §24 pkt 9 strony zastrzegły prawo pozwanego do odstąpienia od umowy w zależności od sytuacji finansowej. Zamawiający zastrzegł sobie prawo ograniczenia lub czasowego wstrzymania zakresu prac objętych umową i należnego wynagrodzenia.

DOWÓD: umowa o roboty budowlane nr (...)– (...) z dnia 3 czerwca 2014 roku (k.45-49).

W dniu 3 czerwca 2014 roku w toku postępowania przetargowego pomiędzy powodem prowadzącym działalność gospodarczą jako Firma Handlowo Budowlano-Usługowa (...) R. S., a pozwanym zawarta została umowa o roboty sanitarne nr (...)– (...) polegająca na wykonaniu zadania „Termomodernizacja pawilonu penitencjarnego oraz budynku gospodarczego wraz z wymianą części instalacji wewnętrznych w Areszcie Śledczym w S.”, zgodnie ze specyfikacją istotnych warunków zamówienia, dokumentacją projektową, specyfikacją techniczną wykonania i odbioru robót oraz zasadami wiedzy technicznej. Termin realizacji zadania ustalony został na 16 miesięcy od dnia podpisania umowy (§5). Strony zastrzegły prawo pozwanego do odstąpienia od umowy, jeżeli wykonawca – firma powoda – zaniechał realizacji robót, bez żadnej uzasadnionej przyczyny, przez okres dłuższy niż 7 dni. W §24 pkt 9 strony zastrzegły prawo pozwanego do odstąpienia od umowy w zależności od sytuacji finansowej. Zamawiający zastrzegł sobie prawo ograniczenia lub czasowego wstrzymania zakresu prac objętych umową i należnego wynagrodzenia.

DOWÓD: umowa o roboty sanitarne z dnia 3 czerwca 2014 roku nr (...) – (...) (k.50-54).

W dniu 25 czerwca 2014 roku w toku postępowania przetargowego pomiędzy powodem prowadzącym działalność gospodarczą jako Firma Handlowo Budowlano-Usługowa (...) R. S., a pozwanym zawarta została umowa o roboty

elektryczne nr (...) – (...) polegająca na wykonaniu zadania „Termomodernizacja pawilonu penitencjarnego oraz budynku gospodarczego wraz z wymianą części instalacji wewnętrznych w Areszcie Śledczym w S.”, zgodnie ze specyfikacją istotnych warunków zamówienia, dokumentacja projektowa w części dotyczącej zakresu prac wynikających z załączonego przedmiaru robót i sporządzonym w oparciu o nią kosztorysem ofertowym, specyfikacją techniczną wykonania i odbioru robót oraz zasadami wiedzy technicznej. Termin realizacji zadania ustalony został na 15 miesięcy od dnia podpisania umowy (§5). Strony zastrzegły prawo pozwanego do odstąpienia od umowy, jeżeli w zależności od sytuacji finansowej, zamawiający zastrzegł sobie prawo ograniczenia lub czasowego wstrzymania zakresu prac objętych umową i należnego wynagrodzenia.

DOWÓD: umowa o roboty elektryczne nr (...)– (...) z dnia 25 czerwca 2014 roku (k.55-59).

Strony ustaliły m.in., iż mają prawo odstąpić od umowy gdy wystąpi istotna zmiana okoliczności powodująca, iż wykonanie umowy nie leży w interesie publicznym.

Okoliczność bezsporna.

Powód zlecał wykonanie usług podmiotom trzecim, które zlecenia wykonywały.

DOWÓD: zlecenie z dnia 25 czerwca 2014 roku (k.65), protokół odbioru (k.262).

Zatrudnił również osoby skazane, odbywające karę w Areszcie Śledczym w S..

Okoliczność bezsporna.

Początkowo współpraca między stronami układała się poprawnie, z czasem pojawiły się problemy.

DOWÓD: zeznanie świadka M. K. (protokół z dnia 07-06-2016 00:13:50-00:27:49, k.380v-381v), zeznanie świadka S. S. (protokół z dnia 07-06-2016 00:29:49-00:57:00, k.381v-383).

Pismem z dnia 25 listopada 2014 roku podwykonawca powoda firma (...) zawiadomiła pozwanego, iż powód nie wypłaca im pełnych należności za wykonane prace w związku z wykonaniem zadania z zadaniem „Termomodernizacja budynków penitencjarnych(...) w Zakładzie Karnym w N.” oraz z zadaniem „Termomodernizacja i przebudowa budynku penitencjarnego i gospodarczego na terenie Aresztu Śledczego w S..

W konsekwencji wniosła o wstrzymanie przez pozwanego płatności na rzecz powoda w związku z zadaniem „Termomodernizacja pawilonu penitencjarnego oraz budynku gospodarczego wraz z wymianą części instalacji wewnętrznych w Areszcie Śledczym w S.”.

DOWÓD: pismo z dnia 25-11-2014 roku do pozwanego (k.263), faktury (k.264, 271-272), protokoły odbioru (k.265-270), umowa z 12 sierpnia 2014 roku (k.273-288), umowa z dnia 1 października 2014 roku (k.289-304), zeznanie świadka S. S. (protokół z dnia 07-06-2016 00:29:49-00:57:00, k.381v-383).

Pozwany wzywał powoda do udokumentowania zapłaty podwykonawcom za zrealizowane prace.

DOWÓD: pismo pozwanego z dnia 02.12.2014 roku (k.305, 308), protokoły odbioru robót (k.306, 307, 309-312).

W dzienniku budowy nie odnotowano opóźnień w wykonywaniu prac przez powoda.

DOWÓD: dziennik budowy nr (...) wydany dnia 19-05-2014 roku (k.421-428).

Pozwany powołując się na zapisy wiążących strony umów nie wyraził dnia 31 grudnia 2014 roku zgody na dokonanie 4 przelewów na rzecz osób trzecich.

DOWÓD: pisma pozwanego kierowane do firmy powoda (k.61-65).

Strony wystawiały faktury dotyczące należności związanych z wykonaniem przedmiotowych umów. Niektóre z należności były przez pozwanego kompensowane - potrącane z wierzytelnościami wobec powoda z tytułu np. opłaty za energię elektryczną, wodę, kosztami związanymi z zatrudnieniem osadzonych .

DOWÓD: faktury (k.66, 73-86, 88-97, 99-104, 106-113, 118, 121, 124-142), kompensaty (k.72, 87, 98, 105, 114, 122), zeznanie świadka S. S. (protokół z dnia 07-06-2016 00:29:49-00:57:00, k.381v-383).

Niektóre z faktur wystawionych przez pozwanego były przez powoda zwracane.

DOWÓD: faktury (k.115, 119), pisma powoda (k.116, 117,120).

Niektóre faktury podlegały korekcie.

DOWÓD: faktury (k.257 i 261).

W listopadzie i grudnia 2014 roku powód zawarł umowy cesji z podwykonawcami, na podstawie których pozwany dokonywał przelewów należności za wykonane prace bezpośrednio na rzecz podwykonawców.

DOWÓD: umowy cesji (k.316-317, 319-322), pismo pozwanego z dnia 8.01.2015 roku (k.314).

Powód miał problemy finansowe, po czym pozwany wiedział co najmniej od 23 października 2014 roku. Wówczas po raz ostatni dokonał zapłaty na rachunek powoda. W konsekwencji powód nie mógł regulować żadnych swoich zobowiązań. Następnie sam pozwany regulował płatności na rzecz podwykonawców powoda na podstawie umowy cesji.

Okoliczność bezsporna.

Pozwany pismem z dnia 30.12.2014 roku skierowanym do powoda prowadzącego działalność gospodarczą – Firma (...) (...) R. S. odstąpił od umowy na roboty budowlane z dnia 03.06.2014 roku nr (...) – (...) w części niezrealizowanej z przyczyn zależnych od powoda w oparciu o §24 punkt 4 w/w umowy, z uwagi na zaniechanie przez powoda realizacji robót bez uzasadnionej przyczyny przez okres dłuższy niż 7 dni – co najmniej od dnia 04.12.2014 roku do dnia 11.12.2014 roku. Jednocześnie oświadczył, iż w przypadku, gdyby oświadczenie o odstąpieniu uznać za nieskuteczne, na podstawie §24 pkt 9 korzysta z prawa ograniczenia zakresu zleconych powodowi prac w zakresie robót jeszcze niezrealizowanych. Uzasadnieniem decyzji była sytuacja finansowa firmy powoda wskazująca na brak możliwości samodzielnego finansowania realizacji prac, niezaspokojenie roszczeń podwykonawców przy realizacji innych umów. Z analogicznym uzasadnieniem, pozwany odstąpił od umowy o roboty sanitarne nr (...) – (...) z dnia 03.06.2014 w oparciu o §24 pkt 4 umowy.

Tym samym pismem pozwany skorzystał z prawa ograniczenia zakresu zleconych firmie powoda prac w zakresie robót jeszcze niezrealizowanych na podstawie §24 pkt 8 umowy o roboty elektryczne nr (...) – (...) z dnia 25.06.2014 roku. Uzasadnieniem decyzji była sytuacja finansowa firmy powoda wskazująca na brak możliwości samodzielnego finansowania realizacji prac, niezaspokojenie roszczeń podwykonawców przy realizacji innych umów.

DOWÓD: złożone przez pozwanego „Oświadczenie o odstąpieniu od umów” z dnia 30.12.2014 roku (k.16, 60).

W dniu 24 lutego 2015 roku pozwany wystawił notę księgową nr (...) na kwotę w 457.027,50 zł. w związku z oświadczeniem o rozwiązaniu przedmiotowych umów. Ponadto obciążył z tego tytułu powoda karą umowną wyznaczając 7 dniowy termin do jej zapłaty.

DOWÓD : nota księgową (k.69, 123).

Powód notę księgową nr (...) otrzymał w dniu 4 marca 2015 roku.

Okoliczność bezsporna.

Pozwany dokonał potrącenia należności wynikającej z przedmiotowej noty w kwocie 386.369,48 zł. O pozostałą kwotę to jest 70.658,02 zł. pozwany wystąpił pismem l.dz. (...)z dnia 10 marca 2015 roku do (...) SA V. (...) w W. z tytułu kary umownej za nienależyte wykonanie umowy ubezpieczeniowej z Gwarancji Należytego Wykonania Kontraktu w Usunięcia Wad i Usterek numer (...).

DOWÓD: wniosek do (...) SA V. (...) w W. z dnia 10-03-2015 roku (k.70), (...) Gwarancja Należytego Wykonania Kontraktu w Usunięcia Wad i Usterek numer (...) (k.71).

Przeciwko powodowi prowadzone są postępowania egzekucyjne.

Inwestycja pod nazwą „Termomodernizacja pawilonu penitencjarnego oraz budynku gospodarczego wraz z wymianą części instalacji wewnętrznych w Areszcie Śledczym w S.”, której dotyczyły umowy stron została zakończona.

Okoliczności bezsporne.

SĄD ZWAŻYŁ, CO NASTĘPUJE

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

W ocenie Sądu powód nie wykazał istnienia interesu prawnego w wytoczeniu przedmiotowego powództwa o ustalenie.

Powyższe okoliczności były w części między stronami bezsporne, częściowo dowodzone dokumentami. W ocenie Sądu, złożone przez strony dokumenty – w zakresie objętym ustaleniami faktycznymi tworzyły spójną i logiczną całość, wzajemnie się uzupełniając. Nie zawierały w powyższym zakresie informacji sprzecznych bądź wzajemnie się wykluczających. Znajdowały również częściowe potwierdzenie w zeznaniach świadków i powoda. W konsekwencji Sąd uznał je za wiarygodne.

Za wiarygodne – w zakresie zgodnym z ustalonym stanem faktycznym - Sąd uznał zeznania świadków M. K. (protokół z dnia 07-06-2016 00:13:50-00:27:49, k.380v-381v), S. S. (protokół z dnia 07-06-2016 00:29:49-00:57:00, k.381v-383). Jakkolwiek nie pozwoliły one na udowodnienie istnienia po stronie powoda interesu prawnego w żądaniu ustalenia oświadczeń pozwanego za bezskuteczne, czy nieważne. Analogicznie źródłem takim nie były zeznania świadka J. M. (protokół z dnia 31-01-2017 roku 00:04:19-00:35:08), czy samego powoda (protokół z dnia 31-01-2017 roku 00:41:50-01:13:21), których zeznania odnosiły się do kwestii przebiegu wzajemnej współpracy.

Zgodnie z art. 189 k.p.c. powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny.

Warunkiem zatem dopuszczalności powództwa o ustalenie jest istnienie po stronie powodowej interesu prawnego w ustaleniu konkretnego stosunku prawnego lub konkretnego prawa. Stanowi on przesłankę merytoryczną powództwa o ustalenie, a przedmiotem rozstrzygnięcia może być ustalenie stosunku prawnego lub prawa, a nie ustalenie faktów.

Interes prawny należy rozumieć jako potrzebę ochrony sfery prawnej powoda, którą może uzyskać przez samo ustalenie stosunku prawnego lub prawa.

W tym kontekście w zasadzie powództwo o ustalenie jest niedopuszczalne, gdy istnieje możliwość wytoczenia powództwa o świadczenie albo o ukształtowanie stosunku prawnego lub prawa. W takich sytuacjach brak jest bowiem interesu prawnego, gdyż ustalenie jest tylko przesłanką do uwzględnienia roszczenia o świadczenie. Taki interes prawny będzie istniał wyjątkowo obok możliwości dochodzenia świadczenia wówczas, gdy ze spornego stosunku wynikają jeszcze dalsze skutki, których dochodzenie powództwem o świadczenie nie jest możliwe lub na razie nie jest aktualne.

W domaganiu się świadczenia tkwi żądanie ustalenia, które jest – w stosunku do żądania świadczenia – zakresowo mniejsze (uchwała Sądu Najwyższego z 17 kwietnia 1970 r., sygn. (...), opubl. OSP (...), Nr(...), poz. (...)).

Sąd Najwyższy przyjął, że możliwość wytoczenia powództwa o świadczenie, nie wyklucza istnienia interesu prawnego w ustaleniu stosunku prawnego lub prawa, gdy ustalenie takie zapewni w większym stopniu ochronę praw powoda niż orzeczenie zobowiązujące do świadczenia.

Dalej, interesu prawnego w żądaniu ustalenia stosunku prawnego lub prawa nie można zakwestionować, gdy ma ono znaczenie zarówno dla obecnych, jak i przyszłych, ale obiektywnie prawdopodobnych stosunków prawnych i praw podmiotu występującego z żądaniem ustalenia.

Skuteczne powołanie się na interes prawny wymaga wykazania przez powoda, że oczekiwane rozstrzygnięcie wywoła takie skutki w stosunkach między stronami, w następstwie których ich sytuacja prawna zostanie określona jednoznacznie i tym samym wyeliminowane zostanie, wynikające z błędnego przekonania co do przysługiwania powodowi określonych uprawnień, ryzyko naruszenia w przyszłości jego praw.

Powództwo o ustalenie nie może zmierzać do uzyskania dowodów, które miałyby być wykorzystane w innym postępowaniu, wówczas bowiem występuje brak interesu prawnego w żądaniu ustalenia, odnosi się to także do faktów prawotwórczych.

W przypadku gdy dojdzie już do naruszenia prawa, w związku z którym powodowi służy roszczenie o świadczenie (danie, czynienie, zaniechanie, znoszenie), wyłączona jest możliwość skutecznego wystąpienia z powództwem o ustalenie, skoro sfera podlegająca ochronie jest w takiej sytuacji szersza, a rozstrzygnięcie o różnicy zdań w stanowiskach stron nabiera charakteru przesłankowego.

Wobec powyższego, skoro interes prawny stanowi przesłankę merytoryczną powództwa o ustalenie, zatem brak interesu prawnego prowadzi do oddalenia powództwa, to powód powinien w pozwie wykazać swój interes prawny w ustaleniu stosunku prawnego lub prawa. Wykazanie (udowodnienie) istnienia interesu prawnego obciąża powoda stosownie do reguły wynikającej z art. 6 k.c. On też obowiązany jest przytoczyć fakty uzasadniające ten interes, przy czym muszą być one udowodnione, a nie tylko uprawdopodobnione.

Z zasady kontradiktoryjności procesu wynika bowiem, iż to strony obarczone zostały odpowiedzialnością za wynik procesu. Przy rozpoznawaniu sprawy rzeczą Sądu nie jest zarządzanie dochodzeń w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron, czy wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie. Rola sądu nie polega bowiem na wykonywaniu przezeń obowiązków procesowych ciążyących na stronach. Strona prowadzi więc proces na własne ryzyko dowodowe (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 17.12.1996r., sygn. I CKU (...); opubl. OSNC (...); wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9.09.1998r., sygn. (...); opubl. OSNAP (...); wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25.03.1998r., sygn. (...); opubl. OSNC (...)).

Działanie z urzędu, przeprowadzenie dowodu nie wskazanego przez stronę jest dopuszczalne tylko w wyjątkowych sytuacjach procesowych i musi wynikać z opartego na zobiektywizowanej ocenie przekonania o konieczności jego przeprowadzenia, np. w wypadku ujawnionej przez stronę bezradności czy w razie istnienia trudnych do przewyciężenia przez strony przeszkód, gdy zebrany w sprawie materiał dowodowy nie był wystarczający dla rozstrzygnięcia sprawy (wyrok Sądu Najwyższego z 5.11.1997r.; (...); opubl. OSNC (...); wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24.10.1996r.; sygn. (...); opubl. OSNC (...)). Takie okoliczności w sprawie nie miały miejsca. Ponadto obie strony reprezentowane były przez fachowych pełnomocników procesowych.

Sąd natomiast, ma obowiązek badania z urzędu istnienia interesu prawnego w każdym stanie sprawy.

Samo pojęcie interesu prawnego należy interpretować szeroko, przy czym nie musi być to interes majątkowy, może to też być interes niemajątkowy. Przy ocenie interesu prawnego należy stosować kryteria obiektywne, a nie subiektywne. Zachodzi wówczas, gdy istnieje niepewność stanu prawnego lub prawa, przy czym niepewność ta powinna być

obiektywną, tj. zachodzić według rozumnej oceny sytuacji, a nie tylko według odczucia powoda. W powództwach o ustalenie istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa chodzi bowiem o rozstrzygnięcie ewentualnych wątpliwości w tym zakresie w stosunku do pozwanego, ze względu na określony stosunek prawny. Interes ten należy rozumieć jako potrzebę wprowadzenia jasności co do konkretnego stosunku prawnego lub prawa – w celu ochrony przed grożącym naruszeniem sfery uprawnień powoda.

Interes prawny podlega ocenie według stanu sprawy w chwili orzekania (wyrok Sądu Najwyższego z 15 marca 2002 r., sygn.. (...), opubl. OSN (...), Nr (...), s. (...)).

Na gruncie niniejszej sprawy powód nie udowodnił, iż ma interes prawny w żądaniu ustalenia bezskuteczności odstąpienia przez powoda od przedmiotowych umów.

Powód wnosił ewentualnie o ustalenie, iż powyższe oświadczenia powoda o odstąpieniu od umów są nieważne. Jednakże również tej okoliczności nie udowodnił. Brak jest podstaw do uznania istnienia przesłanek opisanych w art. 82 k.c. Stanowi on, iż nieważne jest oświadczenie woli złożone przez osobę, która z jakichkolwiek powodów znajdowała się w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli. Dotyczy to w szczególności choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego, chociażby nawet przemijającego, zaburzenia czynności psychicznych.

Powód nie udowodnił również, iż przedmiotowe oświadczenia woli złożone zostały dla pozorów (art. 83 k.c.).

Mając powyższe okoliczności na uwadze, Sąd na podstawie art. 189 k.p.c. powództwo oddalił orzekając jak w punkcie 1 wyroku.

Jednocześnie przepis art. 108 §1 k.p.c. nakazuje Sądowi rozstrzygać o kosztach w każdym orzeczeniu kończącym sprawę w instancji.

Treść art. 98 §1 k.p.c. reguluje kwestię kosztów procesu. Wynikają z tego przepisu dwie zasady: zasada odpowiedzialności strony za wynik procesu oraz zasada kosztów niezbędnych i celowych.

Strona przegrywająca sprawę obowiązana jest bowiem zwrócić przeciwnikowi na jego

żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu).

W niniejszej sprawie strona wygrywająca – pozwany był reprezentowany przez fachowego pełnomocnika procesowego adwokata. Jedynym poniesionym przez niego kosztem procesu było wynagrodzenie pełnomocnika - 7.200 zł. oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa – 17 zł.

Wynagrodzenie pełnomocnika sąd ustalił w oparciu o §6 punkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez skarb państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. z dnia 3 października 2002 r.) na kwotę 7.200 zł.

Sąd stosował przepisy powołanego wyżej rozporządzenia z uwagi na treść §21 rozporządzenia ministra sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 22 października 2015 r. (Dz.U. z 2015 roku poz. 1800) zgodnie z którym do spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia stosuje się przepisy dotychczasowe do czasu zakończenia postępowania w danej instancji. (...) rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 stycznia 2016 roku, a pozew w niniejszej sprawie wniesiony został w 2015 roku.

Mając powyższe okoliczności na uwadze Sąd zasądził na podstawie art. 98 §1 k.c. od powoda na rzecz pozwanego kwotę 7.217 zł. tytułem zwrotu kosztów procesu, orzekając jak w punkcie 2 wyroku.

Na oryginale właściwy podpis